

ZPRÁVY

Z VOJENSKÉHO ÚSTAVU VĚDECKÉHO

Příloha „Vojenských rozhledů“.

DUBEN 1937.

VOJENSKÝ ÚSTAV VĚDECKÝ

V PRAZE

VÝROČNÍ ZPRÁVA

o činnosti ústavu v pracovním období

1936-37

V PRAZE V KVĚTNU 1937

VOJENSKÝ ÚSTAV VĚDECKÝ V PRAZE

koná

XVII. VÝROČNÍ
VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ

ve středu dne 5. května 1937 v 16.30 hodin
v zasedací síni ústavu Praha XIX., ul. Hanáckého
pluku, místnost čis. 20 v I. poschodí,

s tímto programem:

1. Zahajovací proslov předsedy VÚV.
2. Schválení protokolu o posledním valném shromáždění.
3. Zpráva o činnosti ústavu v pracovním období 1936/37.
4. Zpráva pokladní, účetní a zpráva přehližitelů účtů.
5. Stanovení členských příspěvků a zápisného na správní rok 1937.
6. Volby protektora, členů správní rady a revisorů účtů.
7. Volné návrhy.
8. Přednáška univ. prof. dr. Jana Bělehrádka:

„Populační politika s hlediska lékařského“.

*

Poznámky:

1. Podle čl. 31 stanov mohou býti dány na pořad valného shromáždění pouze ty volné návrhy, které byly předloženy písemně správní radě nejméně 8 dní před valným shromážděním.

2. Nesejde-li se v udanou dobu nejméně 100 členů a delegátů, oprávněných k hlasování, koná se o půl hodiny později v téže místnosti valné shromáždění VÚV. za jakékoliv účasti.

Za VÚV.:

Tajemník:

mjr. pěch. **Arnošt Komárek** v. r.

Předseda:

div. gen. ing. **Silvestr Bláha** v. r.

XVII. výroční valné shromáždění VÚV.

Zpráva předsednictva o činnosti ústavu v pracovním období 1936/37.

I. Úvodem.

Pracovní období 1936/37 bylo ve znamení soustavného úsilí o zavedení a zdokonalení plánovité organizace VÚV. a jeho činnosti. V podstatě šlo o to, převést těžiště činnosti ústavu ze složek rázu administrativního na složky studijní, jinými slovy: vymanit VÚV. z úzkého rámce činnosti spolkové a přetvořit jej na skutečnou instituci s charakterem a posláním studijním a pracovním.

Podnět k těmto snahám vyšel před více než třemi lety z rozprav nejprve v užším, později i v širším presidiu a správní radě a výrazem toho bylo schválení návrhu nových stanov, který byl předložen výročnímu valnému shromáždění roku 1936. Stanovy byly po různých průtazích schváleny také ministerstvem vnitra čj. 11.597/1937/6 ze dne 30. března 1937, čímž dána byla snahám VÚV. pevná organizační základna, na níž bude možno vybudovat soustavnou práci další; k tomu přispěje zajisté také organizační a jednací řád, který zpracovalo předsednictvo a schválila správní rada.

Uplynulým kalendářním rokem 1936 ukončuje VÚV. XVII. rok své bohaté činnosti, posvěcené nejen armádě a jejímu velitelskému sboru, ale i obraně národa a státu.

II. Organizační rozčlenění VÚV.

Podle § 8, čl. 24. nových stanov orgány VÚV. jsou: valné shromáždění, správní rada, širší a užší předsednictvo, pracovní odbory, přehližitelé účtů a smírčí soud.

1. Správní rada VÚV.

Správu ústavu obstarává správní rada, která řídí a organizuje povšechně veškerou činnost VÚV. Skládá se z předsedy, z dvou místopředsedů, z generálního sekretáře, z třiceti členů volených valným shromážděním a z jednoho virilního zástupce, vyslaného do správní rady MNO. Správní rada může kooptovat dalších 10 vědeckých pracovníků. Nejvyšší počet členů správní rady je 45.

V uplynulém roce zasáhly nové stanovy pronikavě do všeho dění v ústavu a měly také svůj vliv i na složení správní rady. Podle starých stanov skládala se správní rada z presidenta ústavu, z jeho dvou náměstků, z šestatřiceti členů volených a patnácti kooptovaných, celkem tedy ze čtyřiapadesáti členů.

Počítali jsme s tím, že stanovy VÚV. budou přes léto schváleny a nejpozději na podzim že mimořádné valné shromáždění provede volby podle nových stanov. Aby se věci nekomplikovaly, nebyla již při posledním valném shromáždění správní rada doplňována na počet předepsaný starými stanovami, takže na období 1936/37 byla správní rada složena takto (v závorce jest uveden rok volby):

A. Presidium:

1. president (1935): div. gen. inž. Bláha Silvestr, přednosta voj. kanc. presidenta republiky,
2. I. místopředseda (1934): dr. Hauner V. J., spisovatel.
3. II. místopředseda (1934): brig. gen. v. v. Heřman Karel.

B. Správní rada:

1. (1935) senátor Bergman Rudolf, místopředseda branného výboru,
2. (1936) pplk. gšt. Bürger František, MNO., hl. št./2. odd.,
3. (1935) brig. gen. ing. Čermák Jan, MNO., ROP.,

4. (1935) plk. VZÚ. PhDr. Čermák Jiří, voj. zeměpisný ústav,
5. (1934) poslanec David Josef, předseda branného výboru,
6. (1935) plk. tech. zbroj. doc. Gebauer Jan, voj. technický a let. ústav,
7. (1936) plk. zdrav. MUDr. Hachla Josef, přednosta voj. odd. serol. a bakteriolog. ústavu,
8. (1935) min. rada JUDr. Hándl Jaroslav, přednosta pres./2. odděl., MNO.
9. (1935) div. gen. Husárek Karel, I. zástupce náč. hl. štábu MNO.,
10. (1935) plk. gšt. Churavý Josef, přednosta popisného odboru VZÚ.,
11. (1935) senátor JUDr. Karas Josef,
12. (1934) div. gen. ing. dr. Kolařík František, velitel voj. tech. a let. ústavu,
13. (1936) mjr. gšt. Kropáček Václav, přednosta voj. kabinetu ministra NO.,
14. (1936) pplk. intend. Krychtálek František, MNO., hl. št./1. odd.,
15. (1935) arch. rada PhDr. Lier Miloš,
16. (1935) poslanec NS. Pekárek Jan,
17. (1935) arm. gen. v. v. Podhajský Alois,
18. (1934) pplk. pěch. Preininger Ladislav, MNO., franc. voj. mise,
19. (1934) brig. gen. v. v. Rausch Karel,
20. (1934) poslanec NS. Srba Antonín,
21. (1934) profesor Syřístě František,
22. (1935) vrch. rada PhDr. Šteidler František, Památník osvobození,
23. (1934) plk. gšt. Šandera Ladislav, přednosta hl. št./5. odděl., MNO.,
24. (1936) brig. gen. Šára Václav, přednosta II./1. odděl., MNO.,
25. (1934) pplk. gšt. Taci Josef, hl. št./3. odděl., MNO.,
26. (1936) brig. gen. Tallavania František, profesor kursu pro vyšší velitele,
27. (1934) univ. prof. PhDr. Urbánek Rudolf,
28. (1936) brig. gen. Viest Rudolf, velitel 1. divise,
29. (1935) brig. gen. Vicherek Alois, III./1. odděl., MNO.,
30. (1936) gen. šéf just. JUDr. Zelený Adolf, prezident nejv. voj. soudu,
31. (1936) brig. gen. Zmek Josef, přednosta I./1. odděl., MNO.,
32. (1936) řed. v. v. Živný Ladislav.

b) Členové kooptování:

1. (1935) pplk. gšt. Berka Tomáš, hl. št./5. odděl., MNO.,
2. (1935) brig. gen. Doležal Mikuláš, velitel vysoké školy válečné,
3. (1936) univ. prof. PhDr. Král Josef,
4. (1934) pplk. dopl. Dobrý Ota, velitel DOV. Velké Prahy,
5. (1936) brig. gen. ing. dr. Sládeček Jan, voj. technický a letecký ústav,
6. (1936) pplk. intend. Šašek Vojtěch, MNO., V. odbor,
7. (1936) univ. prof. PhDr. Šeracký František, ředitel Ústředního psychotechnického ústavu čs.

Celkem se tedy skládala správní rada z 42 členů; z nich bylo 28 osob vojenských a 14 civilních. Z 28 osob vojenských bylo 15 generálů, 6 důstojníků generálního štábu, 1 důstojník pěchoty a 6 důstojníků služeb (1 VZÚ., 1 zbroj., 2 intend., 1 zdrav., 1 dopl.); ze 14 civilních členů správní rady bylo 5 členů branného výboru, 3 universitní profesoři a 6 různých povolání.

Během správního období 1936 vzdal se funkce I. místopředsedy dr. V. J. Hauner a byli přemístěni pplk. Preininger, pplk. gšt. Bürger a pplk. intend. Krychtálek. Koncem správního období 1936 vystupují podle čl. 22. starých, resp. čl. 42. nových stanov členové volení: dr. V. J. Hauner, gen. v. v. Heřman, poslanec David,

gen. ing. dr. Kolařík, gen. v. v. Rausch, poslanec Srba, profesor Syříšř, plk. gšt. Šandera, pplk. gšt. Tacl, univ. prof. dr. Urbánek a členové kooptovaní: pplk. gšt. Berka, gen. Doležal, univ. prof. dr. Král, pplk. dopl. Dobrý, gen. ing. dr. Sládeček, pplk. intend. Šašek a univ. prof. dr. Šeracký. Mimo to se vzdávají funkce na příštím období gen. ing. Čermák a gen. Viest.

Zůstávají tedy na nové období prezident ústavu a 17 členů volených a podle nových stanov je třeba provést volby:

- a) 2 místopředsedů,
- b) generálního sekretáře,
- c) 13 členů volených a event.
- d) 10 členů kooptovaných.

2. Ostatní orgány VÚV.

Širší a užší předsednictvo s přehližiteli účtů jsou výkonnými orgány správní rady VÚV. Členy užšího předsednictva je předseda, I. a II. místopředseda a generální sekretář. Přidělen je tajemník VÚV. s hlasem poradním. V širším předsednictvu mimo členy užšího předsednictva zasedá virilní člen vojenské správy, pak finanční referent a šest členů, které volí správní rada ze svých členů. To vše jsou funkce normované novými stanovami a vejdu v platnost po provedení voleb o výročním valném shromáždění a v ustavující schůzi správní rady v novém pracovním období. Podle nových stanov je rozmnožen počet přehližitelů účtů ze dvou na tři.

Výkonným orgánem širšího předsednictva je ovšem předsednictvo užší a zejména také všechny pracovní složky ústavu, které se na tuto dobu dělí na odbory, kruhy, komise a kuratoria.

Z odborů, jejichž úkolem je shromažďovat a třídit vědní materiál ze všech odborů branných věd a přizpůsobit jej potřebám československé branné moci, byly na půdě VÚV. aktivovány odbor pro brannou politiku, psychologii, techniku, pro branné hospodářství, brannou geografii, branné zdravotnictví a právo, aktivovány budou ještě odbor pro válečné dějiny a odbor pro vedení války.

Kruhy, které VÚV. zřizuje pro zvláštní vědecké účely v rámci odborů, jsou tři: Klub čs. vojenských redaktorů, Vojenský sociologický kruh a Kruh pro studium čs. dějin vojenských.

Komise jsou zřizovány pro věci povahy literárně vydavatelské nebo pro věci povahy správní. K nim patří redakce Vojenských rozhledů, vydavatelská komise, knihovní komise s bibliografickým oddělením a komise cizích zemí, která ve VÚV. zastává funkci komise přednáškové.

Z kuratorii třeba uvést kuratorium Kroužků a dopisovatelů VÚV. a kuratorium Matice vojenské; spravují a řídí speciální odvětví ústavní činnosti.

III. Členstvo.

Členové VÚV. jsou čestní, dopisující a skuteční.

Skuteční členové se dělí na zakládající, činné a přispívající a počítáme k nim také zakládající a činné členy Matice vojenské. Dne 31. prosince 1936 měl ústav 3 čestné členy, 11 dopisujících, 52 zakládajících, 4107 řádných a 171 přispívajících, celkem 4344 členů.

Pohyb členstva VÚV. r. 1936 vykazuje tato tabulka:

Poř. číslo	Sem náleží:		Členové VÚV.					Matice vojenská			Celkem
			čestní	dopisující	řádní s přisp.		přípí- vající	zaklá- dající	řádní s přisp.		
					24 Kč	12 Kč			30 Kč	24 Kč	
1.	Početní stav 31. prosince 1935		1	12	2575	1175	179	51	35	105	4133
2.	V roce 1936 přibyli		2	—	220	187	10	3	7	11	440
3.	V roce 1936 ubyli		—	1	133	71	18	2	2	2	229
4.	Početní stav 31. prosince 1936		3	11	2662	1291	171	52	40	114	4344
5.	Tedy	více	2	—	87	116	—	1	5	9	220
6.		méně	—	1	—	—	8	—	—	—	9

Čestnými členy VÚV. jsou: prezident Osvoboditel dr. T. G. Masaryk, ministr NO. František Machník a arm. gen. L. E. Faucher, náčelník franc. voj. mise.

V roce 1936 zemřeli tito členové VÚV.:

1. div. gen. Kroužil Josef, v. v., Opava,
2. škpt. Nepraš Bohumil, pěší pluk 21, Čáslav,
3. pplk. tel. Škerl Jan, tel. prapor 4, Prešov,
4. pplk. let. Dragoun Karel, let. pluk 4, Hradec Králové,
5. škpt. v. v. Bartoň Josef, Lázně Bohdaneč čp. 221,
6. škpt. jezd. Köhler Jan, drag. pluk 7, Hodonín,
7. npor. v zál. Hofman Konrád, řed. zál. Milevsko,
8. kpt. v. v. Schneweis Richard, Praha III, čp. 10,
9. pplk. v. v. Frédror Robert, Roztoky u Prahy čp. 811,
10. pplk. v. v. Krupař Václav, inž. Praha II, Podskalí 7,
11. škpt. pěch. Maňák František, horský pěší pluk 4, Sabinov,
12. mjr. konc. Malý Karel, MNO., III./2. odděl.,
13. děkan Vlček Ferdinand, Nová Ves u Chotěboře,
14. řed. gymn. Hoffmeister Ferdinand PhDr., Jindřichův Hradec,
15. pplk. děl. Schmid Rudolf, dělostřelecký pluk 10, Lučenec,
16. pplk. děl. Bouše Rudolf, dělostřelecký pluk 51, Brandýs n. L.,
17. pplk. jezd. Knapp Antonín, dragounský pluk 1, Terežín,
18. pplk. pěch. Šáger Jaroslav, pěší pluk 46, Chomutov,
19. prap. kanc. sl. Janota Ludvík, dragounský pluk 10, Berehovo.
20. vrch. řed. Chudoba Jiří, Praha XI, Sudoměřická 896,
21. gen. v. v. inž. Esop Karel, Praha IV, Hradčanské nám. 186,
22. pplk. v. v. Rodič Ignác, Praha XIX,
23. mjr. gšt. Běloch Jan, MNO., hl. št./2. odděl.,
24. pplk. v. v. Pejchl Otakar, Praha XIX, Terronská 9.
25. por. Maxant Jaromír, hran. prapor 7, Frývaldov.

IV. Činnost.

Různé složky ústavní činnosti měly v době od posledního valného shromáždění do 20. dubna 1937 celkem 225 schůzí a 15 přednášek, a to: správní rada 3, širší před-
sednictvo 4, odbor pro brannou politiku 21, psychologii 17 a 6 přednášek, techniku

23, hospodářství 12 a 1 přednášku, geografii 7, zdravotnictví 26, právo 1, pro vedení války 5, Klub čs. vojenských redaktorů 53, Vojenský sociologický kruh 20, Kruh pro studium dějin vojenských 6 a 5 přednášek, redakce Vojenských rozhledů 6, vydavatelská komise 9, knihovní komise 6, bibliografické oddělení 1, komise cizích zemí 3 a 3 přednášky, kuratorium Kroužků 2. Do celkového počtu nejsou zahrnuty schůze užšího předsednictva a různé porady zvláštního druhu, kterých bylo v uvedené době absolováno velmi mnoho. Přes to počet schůzí vykonaných v uplynulém pracovním období dává alespoň zhruba nahlédnout do činnosti ústavu a svědčí o jejím zintenzívnění.

1. Správní rada VÚV.

Správní rada se sešla v uplynulém roce celkem třikrát.

V ustavující schůzi 29. května 1936 provedla kooptaci členů správní rady, doplňovací volby do komisí a jejich sestavení. Vypracovala program činnosti na rok 1936/37 po stránce časové, přijala zprávu o poradách s delegáty Kroužků a provedla usnesení porad.

V druhé schůzi 13. listopadu 1936 zpracovala program činnosti po stránce organizační a programové, projednala úpravu stanov, schválila organizační a jednací řád a přijala zprávu finanční, jakož i zprávy autonomních složek za 1. pololetí 1936. Schválila změny v redakci Vojenských rozhledů a v předsednictví finanční komise. Schválila půjčku národní obrany v částce 150.000 Kč ze jmění základního a pronájem knižního skladu.

Konečně ve schůzi 13. dubna 1937 schválila rozpočet na rok 1937, přijala a schválila zprávu finanční za rok 1936 a zprávu přehližitelů účtů, dále zprávy autonomních složek a provedla nutné přípravy k valnému shromáždění r. 1937, zejména potřebná usnesení, pokud jde o datum a pořad, volby a porady s delegáty Kroužků.

2. Předsednictvo širší.

Širší předsednictvo se sešlo v témže období čtyřikrát. Ve schůzi 7. července 1936 projednalo otázku stanov, organizační řád, půjčku obrany státu, pak různé věci organizační, zejména návrh užšího předsednictva na zřízení odborů, kruhů a komisí. V druhé schůzi 16. října projednalo program činnosti na pracovní období 1936/37, úpravu stanov, organizačního a jednacího řádu. V další schůzi 11. prosince projednalo rozpočet na rok 1937 a ve čtvrté schůzi 12. února 1937 účetní uzávěrku za rok 1936 a přípravy k valnému shromáždění.

3. Užší předsednictvo.

Užší předsednictvo se scházelo podle potřeby, vyřizující v svých schůzích vedle běžné agendy také přípravu schůzí širšího předsednictva, správní rady i valného shromáždění, jakož i veškeré přípravy na reorganizaci ústavu v duchu nových stanov.

4. Odbory:

- a) pro brannou politiku,
- b) pro brannou psychologii,
- c) pro brannou techniku,
- d) pro branné hospodářství,
- e) pro brannou geografii,
- f) pro branné zdravotnictví,
- g) pro branné právo,
- h) pro válečnou historii,
- i) pro vedení války,

5. Kruhy:

- a) Kruh čs. vojenských redaktorů,
- b) Vojenský sociologický kruh,
- c) Kruh pro studium čs. dějin vojenských.

6. Komise:

- a) Redakce Vojenských rozhledů,
- b) Vydavatelská komise,
- c) Knihovní komise,
- d) Bibliografické oddělení,
- e) Komise cizích zemí.

7. Kuratoria:

- a) Kroužků členů VÚV.,
- b) Matice vojenské.

Vývoj pohybu členstva Matice vojenské byl již podán v části III. této zprávy. Předsedou kuratoria jest pplk. inž. Vojtěch Šašek, referentem npor. hosp. Josef Sojka.

8. Sekretariát.

V. Zpráva finanční.

A. Účet rozvažný konečný.

B. Účet ztráty a zisku.

C. Revisní zpráva za rok 1936.

Na žádost presidia Vědeckého ústavu vojenského vykonali jsme v době od 3. do 18. března 1937 zevrubnou revisi hospodářství a účetnictví ústavu za správní rok 1936 a shledali jsme vše v nejlepším pořádku.

Hospodářství ústavu je vedeno účelně v mezích organizace a poslání Vojenského ústavu vědeckého. Veškeré zápisy v hlavní knize i pomocných denících jsou řádně doloženy. Doklady jsou opatřeny podpisy příslušných orgánů. Účetní chyby ani chybné zápisy zjištěny nebyly.

Zvláště pak byla zjištěna správnost inventáře, účetní závěrky v hrubé rozvaze, v účtu rozvažném a v účtu ztráty a zisku, jakož i vykázaná zásoba cenných papírů a vkladních knížek.

Navrhujeme, aby bylo odstupující správní radě uděleno absolutorium.

Škpt. úč. k. Alois Bašus v. r.,
t. č. revisor.

Škpt. hosp. Čeněk Burián v. r.,
t. č. revisor.

Odbor pro brannou politiku.

Do nového pracovního období 1936/37 vstupovala bývalá Komise pro brannou výchovu s bohatým pracovním programem, který bylo nutno převést do nových organizačních forem ústavu. V obou svých složkách, subkomisi pro brannou výchovu a subkomisi pro brannou propagandu, měla již stanovenou pracovní náplň, již bylo třeba jen prohlubovat, což se postupně děje. Nezacházejíce do detailů dnes již velice rozvětvené činnosti odboru, chceme vytknouti hlavní rysy její práce za poslední pracovní období.

V oboru branné výchovy bylo to především vědecké budování základů naší povinné branné výchovy, jak ji má na zřeteli návrh zákona, zvláště v oboru školství

A. ÚČET ROZVAŽNÝ KONEČNÝ
za dobu od 1. ledna do 31. prosince 1936.

Má dáti.

AKTIVA.

PASIVA.

Dal.

1936 prosinec 31.

Na účet:

pokladní	497'30
poštovní spořitelny	31.115'85
Zemské banky — Dep.	75.894'35
Zemské banky — Matice vojenská	40.322'75
Dejvické záložny	86.579'22
Občanské záložny	21.758'44
Pošt. spořitelny — běžný účet	526.470'—
cenných papírů	321.278'60
skladu	499.367'77
skladu v kom. u škpt. Černýho	731'—
skladu v kom. u kn. Svazů důst.	2.761'93
osobní	31.695'17
autorských honorářů a kreseb	21.630'—
odběratelů	286.508'80
osobních záloh	751'10
předplatného Voj. rozhl. r. X.	686'08
předplatného Voj. rozhl. r. XI.	1.039'38
předplatného Voj. rozhl. r. XVII.	12'12
movitostí	64.405'33
knihovny	306.737'37
deposit	132'—
přechoz. aktiv	67.332'05
	<u>2.387.706'61</u>

Zrevidovali a správným shledali:

Škpt. hosp.
Čeněk Burián v. r.,
revisor.

Škpt. úč. kontr.
Alois Bašus v. r.,
revisor.

1936 prosinec 31.

V účet:

základní:	
zůstatek čist. jmění k 31/12	
1936	1.489.993'—
Matice vojenské:	
zůstatek čistého jmění k 31/12	
1936	62.792'15
fondy pro ev. ztráty:	
zůstatek k 31/12 1936	10.000'—
	<u>1.562.785'15</u>
osobní	118.434'85
autorských honorářů a kreseb	55.491'—
osobních záloh	329'15
Klubu vojenských redaktorů	3.641'50
předplatného Voj. rozhl. r. XVII.	410'—
záloh	539.027'40
přechoz. pasiv	49.119'85
ztráty a zisku = čistý zisk	58.467'71
	<u>2.387.706'61</u>

Mjr. pěch.
Arnošt Komárek v. r.,
tajemník.

Pplk. intd.
Vojtěch Šašek v. r.,
fin. referent.

Div. gen., ing.
Silvestr Bláha v. r.,
president.

B. ÚČET ZTRÁTY A ZISKU

za dobu od 1. ledna do 31. prosince 1936.

Má dáti.

ZTRATY.

ZISKY.

Dal.

1936 prosinec 31.

Na účet:

pohledávek dubiosních	4.178'40
katalogisace a bibliografie	3.180'70
služného a zvlášt. odměn	104.015'40
přednášek a kursů	12.646'99
poštovního	21.946'40
správních vydání	33.437'38
knihovny = odpis	58.395'38
rabatu	10.237'93
skladu v kom. u škpt. Černýho	209'—
vazby knih	6.597'—
členské slevy	118.605'75
volných výtisků	60.393'30
čítárny	2.071'30
Historického kruhu	27.110'52
movitostí = odpis	16.001'85
rozvažného konečného = zisk	58.467'71

537.495'01

1936 prosinec 31.

V účet:

cenných papírů	2.857'80
darů, subvencí a podpor	264.200'—
inserce	25.248'95
úroků a srážek	3.811'78
úroků z cenných papírů	12.271'15
skladu	138.468'97
skladu v kom. u kn. Svazu důst.	10.920'36
členských příspěvků	79.716'—

537.495'01

Zrevidovali a správným shledali:

Skpt. hosp.
Ceněk Burián v. r.,
revisor.

Skpt. úč. kontr.
Alois Bašus v. r.,
revisor.

Mjr. pých.
Arnošt Komárek v. r.,
tajemník.

Div. gen., ing.
Silvestr Bláha v. r.,
president.

Pplk. intd.
Vojtěch Šašek v. r.,
fin. referent.

a výchovy mládeže ve věku počátečním. Zde se velmi dobře uplatnila dřívější přípravná práce ústavu, elaboráty Komise pro brannou výchovu na národních, středních, odborných a vysokých školách, i studijní práce věnovaná problému výchovy dorostu mimoškolního; třeba při tom zdůraznit i význam dříve již sjednaného osobního styku s učitelskými profesorskými korporacemi a s význačnými pedagogickými činiteli. Velkou výhodou pro budování školské branné výchovy byla neutrální studijní půda ústavu a největším ziskem vytvoření ovzduší vzájemné důvěry mezi pedagogy a vojáky. Je nemalou zásluhou ústavu, že právě na tomto velmi kritickém poli vybudoval pevné posice, jež se staly nezbytným předpokladem účinné spolupráce vojáků a vojenské správy s učiteli, profesory a školskými úřady.

V oboru branné propagandy byl zrevidován celkový program propagandy armády a brannosti, vytčeny jeho organizační zásady, k součinnosti získány důležité složky našeho veřejného života a práci dávana definitivní organizační forma. Prostudovány všechny propagační prostředky, hodnoceny po stránce svého působení i reálných možností a postupně realizovány. Tak se stalo dosud v oboru tisku a rozhlasu, zahájeno jednání pro součinnost s filmem a připravuje se i pro obor přednáškový a ostatní propagační prostředky, přímého i nepřímého, příležitostného i trvalého působení.

Hlavní práce v oboru branné propagandy se vztahuje k dennímu tisku pražskému, reprezentovanému v součinnosti s VÚV. Klubem vojenských redaktorů, pro krajinský tisk spoluprací s Krajskou tiskovou korespondencí, dále pak v oboru rozhlasovém, kde ústav rozpísal veřejnou soutěž, a v zjišťování předpokladů ostatních propagačních prostředků. Ve veškeré své činnosti je odbor v těsném pracovním kontaktu s oddělením branné výchovy při hlavním štábu, vyjádřeném nejen účastí jeho přednosty a důstojníků v odboru, ale i přímou součinností.

Po provedení reorganisace má odbor dnes tuto sestavu:

Představenstvo odboru: předseda: posl. NS. Jan Pekárek, místopředseda branného výboru posl. sněmovny, místopředseda: plk. gšt. Čeněk Kudláček, přednosta odděl. bran. vých. hl. št., jednatel: mjr. gšt. Václav Kropáček, přednosta voj. kabinetu min. NO., referent: škpt. pěch. Josef Brym, VÚV.

Výbor odboru se skládá z představenstva, z předsedů a z jednatelů obou oddělení, ze zástupců pracovních skupin a ze tří vědeckých pracovníků občanských. Odbor konal plenární schůze 29. září a 21. ledna; na této schůzi byla provedena reorganisace bývalé Komise pro brannou výchovu; výbor si ponechal projednávání a studium obecných otázek branné politické povahy a neustavuje proto zatím žádné zvláštní studijní oddělení.

1. Oddělení pro brannou výchovu:

předseda pplk. pěch. Vladimír Wiedermann, odděl. branné vých. hl. štábu, místopředseda: pplk. v zál. dr. Fr. Melichar, řed. stát. reál. gymn., jednatel: mjr. děl. Miloslav Hladík, odděl. branné vých. hl. št.

Předsednictvo oddělení koordinuje součinnost všech svých složek a pověřuje je studijními úkoly. Ustaveny jsou tyto skupiny:

vysokoškolská, pracuje o návrhu vysokoškolské branné výchovy v součinnosti s vysokými školami, konala dvě plenární zasedání a pracuje v speciálních složkách;

středoškolská, studuje v součinnosti s Ústředním spolkem čs. profesorů otázky branné výchovy středoškolské mládeže, nyní zvláště otázku tělesné výchovy, o níž konáno již několik porad;

národněškolská, konala informační schůze o zákonu o branné výchově pro učitelské korporace,

skupina pro lidovou výchovu studovala s povolanými zástupci úřadů a korporací otázku branné výchovy mládeže v poškozeném věku.

Skupiny se scházejí ke schůzím podle potřeby, studijní materiál je pro ně připravován s odd. branné výchovy hl. štábu a jejich vědecktí pracovníci jsou pověřováni studiem a výzkumem speciálních úkolů, jejichž výsledky jsou podkladem různých opatření branné výchovy.

2. Oddělení pro brannou propagandu.

Předseda: min. rada JUDr. Jaroslav Hándl, přednosta pres. 2. odděl. MNO., místopředseda: min. rada Zdeněk Schmoranz, tisk. odboru pres. min. rady, jednatel: mjr. voj. kontr. JUDr. Leopold Chmela, GSOS.-MNO.

V plenární schůzi 18. března 1937 byly stanoveny organizační zásady branné propagandy, prostředky a další pracovní program. Skupiny:

Tisková: pracuje soustavně pro potřeby denního tisku pražského v součinnosti s Klubem vojenských redaktorů a pro krajinský tisk prostřednictvím tiskového odboru presidia min. rady.

Rozhlasová: v součinnosti s Radiojournálem rozepsala veřejnou soutěž na rozhlasové přednášky, reportáže a náměty z oboru branné propagandy, o jejichž výsledcích byla vydána tiskem zpráva. Materiálu v ní získaného bude použito k rozšíření rozhlasové branné propagandy.

Filmová: konala několik informativních porad a rozšíří ve vhodné době svou působnost.

Uvažuje se o zřízení dalších skupin oddělení branné propagandy, které budou realizovány, jakmile budou pro to zajištěny vhodné osobní i materiální předpoklady.

Připravuje se také rozšíření branné propagační součinnosti odboru pro brannou propagandu s některými Kroužky členů VÚV. ve velkých posádkách, zatím v Brně a Bratislavě.

Odbor pro brannou psychologii.

Odbor pro brannou psychologii VÚV. vznikl při reorganizaci studijních odborů Vědeckého ústavu vojenského z bývalé Komise pro psychologický a psychotechnický výzkum v armádě. Předsedou zůstává univ. prof. dr. Fr. Šeracký. Ostatní funkce byly obsazeny obdobně, jako tomu bylo dříve. Pracovní pole nového odboru se sice rozšířilo, organizace prohloubila, činnost však navazuje těsně na práce dříve zahájené, takže přeměna bývalé komise na odbor nepůsobila žádných rušivých změn. Za poslední správní rok bylo konáno 5 schůzí výborových a plenárních a 10 schůzí pracovních.

Nynější organizace odboru pro brannou psychologii VÚV. je tato:

I. výbor 12členný,

II. pracovní oddělení: a) psychologické, b) psychotechnické, které má pracovní skupiny:

1. pro výběr poddůstojníků,

2. pro výběr důstojníků,

3. pro všeobecnou organizaci psychotechnického vyšetřování.

Pracovní oddělení psychologické se zabývalo studiem a řešením otázek, zapadajících do všeobecné branné psychologie i do individuální a kolektivní psychologie vojáka i vojska. Hlavním výsledkem prací je uspořádání přednáškového cyklu na náměty z branné psychologie. Byla v něm absolvována tato témata:

4. listopadu 1936, škpt. pěch. J. M. Smazal: „Základy psychologie brannosti“,

2. prosince 1936, škpt. pěch. J. Brym: „Brannost a výchova k ní“,

13. ledna 1937, pplk. Karel Teringl: „Poměr velitele k vojákům a k jednotce podle zkušeností z bojů“,

27. ledna 1937, plk. gšt. E. Moravec: „Náš voják v legiích a na Slovensku — důsledek pro jeho výchovu“.

17. března 1937, univ. prof. dr. V. Teyrovský: „Pudový základ bojového chování“.

21. dubna 1937, div. gen. ing. S. Bláha: „Legionářský důstojník po stránce vojensko-psychologické“.

Přednášky se setkávaly s živým ohlasem posluchačstva, byly provedeny zajímavé diskuse a komentovány nejen vojenským, ale i občanským tiskem. Vydány budou knižně jako 3. svazek „Rozprav VÚV. ze sociologického a psychologického výzkumu v armádě“.

Práce oddělení psychotechnického se rozvíjela ve třech směrech:

Vypracování výběrových metod na základě užité psychologie — psychotechniky pro výběr poddůstojníků a důstojníků, dále studium potřeb organisace psychotechnického vyšetřování zvláště v průmyslu, a to především pro potřeby válečné.

Výsledky prací jsou: na podzim roku 1936 byly provedeny psychotechnické zkoušky nováčků podle nové formy psychotechnické zkoušky, k níž návrh vypracovala pracovní skupina pro výběr poddůstojníka. Novum u ní je, že má být zjišťována i povaha zkoušeného, na rozdíl od starší formy psychotechnických zkoušek, které vyšetřovaly jen inteligenci, zkoumání povahy pak ponechávaly dlouhému pozorování ve službě. Účelný výběr poddůstojníka však vyžaduje, aby povahové vlastnosti byly vyšetřovány současně s inteligencí, tato nyní testy zvláštními, protože úkoly kladené na řádného poddůstojníka vyžadují správného poměru mezi inteligencí a charakterem. Výsledky předběžných šetření, konaných v některých poddůstojnických školách ukazují, že metoda, které bylo užito, je správná a brzy bude zralá k obecnému zavedení.

Pracovní skupina pro výběr důstojníků si vzala za úkol vypracovat výběrovou metodu pro výběr aspirantů a tím i důstojníků v záloze i z povolání, protože se obě tyto skupiny důstojníků doplňují z bývalých aspirantů — frekventantů škol na důstojníky v záloze. Bylo přijato podobné hledisko jako při výběru poddůstojníka, a to, že je nutno přihlížet nejen k inteligenci, ale i k rysům povahovým. Požadavky na povahové vlastnosti důstojníkovy jsou ovšem daleko vyšší než u poddůstojníka a k této potřebě bylo pečlivě přihlíženo při stanovení formy psychotechnické zkoušky a psychologického oceňování aspirantů na důstojníky. Po prvé budou pokusně provedeny psychotechnické zkoušky v nové formě v některých školách na důstojníky v záloze již letošního jara a na základě jejich výsledků pak bude navrženo nadřazeným úřadům jejich všeobecné provedení.

Úkolem pracovní skupiny pro studium potřeb psychotechnického vyšetřování je vypracovat, na základě důkladného zkoumání poměrů v průmyslu, plán na organisaci psychotechnického vyšetřování zvláště vzhledem k potřebám válečným. Výsledky práce této skupiny, jakož i ostatních složek jsou rázu důvěrného, ba tajného, a proto, bohužel, nemůže být naše vojenská veřejnost informována o podrobnostech, ač by to sloužilo k značnému rozšíření obzoru našeho důstojníka a skýtalo mu množství pouček účelně použitelných v praxi.

Odbor pro brannou techniku.

V rámci nové reorganisace VÚV. byla podrobena bývalá technická komise značným organizačním změnám a přeměněna na odbor pro brannou techniku. Bylo nutno zrušit bývalé subkomise, z nichž některé vyplnily svůj úkol — tak činnost subkomise školské byla podkladem k vřadění vojenských aplikací do učebních osnov vysokého učení technického — jiné pro častou změnu vojenských spolupracovníků nemohly dojít ke kladným pracovním výsledkům, neboť jejich programové úkoly byly zatím

vyřešeny jinde. Zachován byl jedině pracovní program v oboru komunikačním a bývalá komunikační subkomise přeměněna na speciální oddělení komunikační, které pokračuje nerušeně v dobře uvážené a programové práci.

Zřízení nových oddělení se připravuje velmi intenzivně za spolupráce gen. sekretariátu OS. a v budoucnosti zásadně bude řešena v nich otázka surovin. Organizačně je připraveno zřízení oddělení metalurgického a technologického. Oddělení chemické pro aktuálnost svého programu bylo převedeno jako pracovní skupina do nově zřízeného oddělení pro studium obrany a ochrany protiletectvé v oboru pro vedení války.

Jako nezbytný pramen pro intenzivní spolupráci s civilním okruhem vědeckých spolupracovníků byla zřízena zvláštní organizační komise za vedení jednatele plk. ing. Hrbka, aby studovala a projednala otázku spolupráce s jednotlivci i s ústavy zkušebními a badatelskými v oboru technickém. Tak prohlouben styk s Národní radou badatelskou a získán přehled práce vědeckých korporací i jednotlivců k branným účelům. Tím je též dána možnost správné volby civilních spolupracovníků v nově tvořených odděleních technického odboru.

Předsedou odboru je div. gen. ing. dr. Kolařík, místopředsedou gen. ing. Matička, jednatelem plk. ing. Hrbek a referentem VÚV. je škpt. Rosenbaum.

Komunikační oddělení za předsednictví gen. ing. dr. Sládečka ve třech pracovních sekcích zabývalo se řešením problémů, jak udržovat sjízdnost komunikací za války, jak zabezpečit a řídit dopravu na silnicích za války a jak účelně provádět konstrukci komunikací za válečného stavu. Po celoroční velmi plodné práci těchto sekcí byl pořízen konečný elaborát a předložen v únoru t. r. 4. oddělení hlavního štábu ve formě určitých organizačních návrhů a vědecky zpracovaných směrnic pro stavbu silnic nejjednoduššími technickými prostředky a s využitím po ruce jsoucího materiálu a méně školeného personálu.

V sekcích mimo vojenské členy pracovali o tomto elaborátu za vedení profesora ing. Kuglera pp.: vrch. odb. rada ing. Míša z ministerstva veřejných prací, vrch. komisař ing. Hart ze zemského úřadu, min. rada ing. Deyl z ministerstva železnic, dr. Vachtel, asistent geologického ústavu, vládní rada ing. Petráček ze zemského úřadu a min. rada ing. Hloušek z ministerstva veřejných prací.

V dubnu t. r. zřízena opět za vedení prof. ing. Kuglera nová sekce železniční, která se zabývá zpracováním podobných směrnic pro náhradní stavby železniční za války. Spolu pracuje o nich mnoho osvědčených pracovníků civilních i vojenských z oboru železničního.

Odbor pro branné hospodářství.

Světová válka ukázala, že úspěšné vedení války nezávisí jen na dokonale připravené armádě, nýbrž i na důkladné přípravě.

Hospodářská příprava obrany státu však nutně vyžaduje důkladného studia jednotlivých problémů, zejména pak přesného zjištění možností národního hospodářství. To vyžaduje nezbytně součinnosti vojenských pracovníků se zástupci hospodářské vědy a vrcholných hospodářských organizací, neboť tato spolupráce ulehčí řešení mnoha složitých otázek.

Z tohoto důvodu se rozhodlo předsednictvo Vojenského ústavu vědeckého v rámci reorganizace ústavu zřídit i odbor pro branné hospodářství. Ustavující schůze této nové pracovní složky se konala 7. ledna 1937 za účasti profesorů a docentů pražského vysokého učení technického, četných osobností z oboru zemědělství, průmyslu, obchodu a živnosti, sociální péče a finančnictví, jakož i zástupců národohospodářských korporací těchto oborů. Předsedou odboru byl Vojenským ústavem vědeckým desig-

nován a funkci také přijal sekční šéf arch. M. Bitterman, přednosta národohospodářského odboru předsednictva ministerské rady.

Úkolem odboru a jeho oddělení jest pracovat o jednotlivých hospodářských otázkách, jež uzná za vhodné pro studium odbor z iniciativy svých členů nebo presidia ústavu nebo konečně jež uzná za potřebné generální sekretář obrany státu, jako jedna z nejodpovědnějších osob s hlediska hospodářské přípravy obrany státu. Zpracované referáty budou předloženy příslušným úředním místům k případnému praktickému využití.

Činovníci odboru a jednotlivých oddělení:

předseda odboru: sekční šéf arch. M. Bitterman,

I. místopředseda odboru: ing. dr. V. Verunáč, docent vysokého učení technického v Praze,

II. místopředseda odboru: pplk. gšt. B. Kalous,

jednatel odboru: mjr. voj. kontr. JUDr. L. Chmela;

1. oddělení pro zemědělství:

předseda: doc. ing. dr. E. Reich, sekční šéf v ministerstvu zemědělství,

místopředseda: JUDr. L. Feierabend, předseda Čs. obilní společnosti,

jednatel: pplk. intend. J. Růžička;

2. oddělení pro průmysl, obchod a živnosti:

předseda: JUDr. B. Živanský, gen. sekr. Ústředny obchodních a živnostenských komor v Praze,

místopředseda: JUDr. V. Šádek, vedoucí tajemník Ústředního svazu čs. průmyslníků,

jednatel: pplk. tech. zbroj. ing. dr. B. Boreš;

3. oddělení pro dopravnictví a energii:

předseda: ing. J. Záhorský, profesor vys. učení tech. v Praze,

místopředseda: JUDr. J. Fuxa, tajemník Ústředního svazu čs. průmyslníků,

jednatel: vyhrazeno vhodnému důstojníkovi;

4. oddělení pro pracovní síly:

předseda: posl. NS. JUDr. J. Macek, profesor vysoké školy obchodní v Praze,

místopředseda: posl. NS. JUDr. Otakar Klapka, ministerský rada,

jednatel: ing. B. Pokorný, ministerský rada v. v.;

5. oddělení hospodářsko-finanční:

předseda: JUDr. J. Šlemr, DHHC, profesor vysoké školy obchodní v Praze,

místopředseda: plk. intend. Frant. Holán,

jednatel: JUDr. V. Chytil, tajemník guvernéra Národní banky čs.

Referentem VÚV. odboru pro branné hospodářství byl ustanoven por. pěch. v d. d. č. sl. ing. J. Čejka.

Úkoly a činnost pracovních složek odboru:

1. oddělení pro zemědělství má v podstatě předkládat náměty v otázkách, týkajících se výživy obyvatelstva za války a výrobními otázkami zemědělskými s hlediska obrany státu. Dosud byly prostudovány a podány referáty o některých zajímavých námětech a na dalších se pracuje.

2. oddělení pro průmysl, obchod a živnosti se bude zabývat zejména otázkou zajištění surovin, výroby a distribuce za branné pohotovosti. V tomto směru bylo již přiděleno ke studiu několik problémů, majících značný význam pro zajištění naší průmyslové výroby.

3. oddělení pro dopravnictví a energii bude studovat problémy dopravy a hospodaření energií. Zatím byly projednány některé zásadní otázky dopravní politiky a hospodaření energií se zvláštním zřetelem k obraně státu.

4. oddělení pro pracovní síly bude pracovat v oboru otázek pracovních sil a sociální péče za branné pohotovosti, zejména pak v otázce opatrování pracovníků za války.

5. oddělení hospodářsko-finanční bude studovat metody válečného financování a jejich souvislosti s hospodářským stavem státu, dále všechny otázky finančního rázu, přicházejícímu v úvahu za války.

Konečně sám výbor odboru jako koordinační složka se bude zabývat otázkami všeobecné povahy a otázkami statistickými, pokud snad tyto otázky nebudou již studovány jednotlivými odděleními.

Kromě toho řada úkolů bude řešena v speciálních komisích, složených buď jen ze členů odboru nebo za součinnosti s přizvanými osobami. Tak na př. v nejbližší době dojde k poradě o úpravě resp. doplnění studia na vysoké škole obchodní v Praze, zejména disciplinami branné hospodářskými.

Odbor pro branné hospodářství vykazuje za poměrně krátkou dobu svého trvání již dobré výsledky a lze doufat, že svou prací přispěje v mnohém směru k praktickému a účelnému řešení úkolů, vyplývajících z hospodářské přípravy obrany státu.

Odbor pro brannou geografii.

Odbor pro brannou geografii byl ustaven 30/XI 1936. Sdružuje odborníky (bez ohledu na jejich vojenský poměr), kteří pracují o všeobecných a speciálních úkolech vojensky užitých věd, pokud ovšem lze je brát v úvahu při zřeteli na programy v odboru organizovaných prací.

Předsedou odboru byl zvolen velitel VZÚ. brig. gen. dr. A. Basl, místopředsedou prof. dr. J. Woldřich a jednatelem škpt. VZÚ. dr. K. Hlávka. Stálým referentem odboru je škpt. konc. J. Masařík, VČV.

Zřízeny byly prozatím tři sekce: pro geografii, geologii a meteorologii. Geopolitika, pro niž bude během doby zřízena sekce další, je prozatím pojata do programu sekce geografické.

Pěstovány mají být geografické a k nim příslušející vědy s hlediska vojenské užítosti a brannosti. Mají být řešeny úkoly, týkající se obrany státu, ale též vys. škol a výzkumných ústavů; výsledky jejich prací budou hodnoceny v prospěch čs. vojenství. Je proto nutno doplnit dosavadní bádání i určitými úkoly, stanovenými s hlediska vojenského a usměrnit některé i se zřetelem na branné ideje. Široké pracovní pole se bude dotýkat vědeckého snažení jednotlivců i programů výzkumných ústavů, vys. škol a vědeckých korporací, které mají v oboru své zástupce.

Vědecké práce dosud u nás postrádaly podobné neutrální půdy a širokého sboru, který by mohl jednomyslně spolu pracovat s armádou o voj. užitých disciplínách. Z ústředních voj. úřadů a ústavů mají též vycházet popudy k pracím pro obranu státu. Odtud bude musit být také řízena výchova mládeže a odborně školeného dorostu, bez něhož armáda, má-li být na výši doby, je dnes nemyslitelná. Zásadní programy a první práce byly stanoveny na ustavujících a prvních schůzích jmenovaných sekcí, které počínajíc letošním rokem budou se scházet pravidelně jednou měsíčně.

Geografická sekce (předseda gen. v. v. K. Rausch, jednatel plk. VZÚ. dr. J. Čermák) si stanovila za první úkol vypracovat všeobecné směrnice pro geografu a pro jejich popisné práce, hlavně regionální. Byly započaty přípravné práce pro vydání vojenského zeměpisu a branného všeobecného atlasu, potřebného ve školách. VČV. byl požádán o vydání překladu Villatova díla „Geografické podmínky války“.

Geologická sekce (předseda prof. dr. J. Woldřich, jednatel doc. dr. J. Koutek) považovala za nutné vyřešení personálních otázek, což je podmínkou pro uskutečňování úkolů věcných. Obojí otázky nutno řešit již v míru. Proto byla ustavena komise

geologů-důstojníků, kteří se sešli na první pracovní schůzi 16/III t. r. Výsledkem prvního rokování je návrh, aby všichni geologové, hydrologové, mineralogové, pedologové, báňští inženýři-horníci, petrografové a konečně absolventi pozemního stavitelství, pokud ovládají geologii a hydrologii, byli zásadně přidělováni ženijnímu vojsku (strojní prapor). O návrhu válečné organizace voj. geologů se pracuje. — Jedním z důležitých úkolů je vyřešení otázky „proutkařů“. Budou proto zpracovány válečné výsledky jejich prací. Odborník, který s proutkaři spolu pracoval na italské frontě, vrch. rada ing. K. Pick, prosloví přednášku, v níž před pozvanými povoláními činiteli předloží historický válečný materiál, který doloží i vlastními zkušenostmi. — Podrobný program spolupráce geol. sekce s VÚV., VZČ., MNO. a s jinými ústředními úřady je sjednáván. Dosavadní práce budou rozšířeny podle směrnic, které budou vydány vojenskými zástupci armády, tak, aby podle nich vědečtí pracovníci usměrňovali své programy nebo je rozšiřovali. — K tisku je připravena „Voj. geologie“, která se stane podrobnou příručkou voj. užitě geologie a učebnicí pro vojáky i geology. Bude obsahovat i kapitoly o zkušenostech ze světové války, organizaci voj. geologie v cizích armádách a kartografii.

Meteorologická sekce (předseda dr. Fr. Ondrůj, jednatel dr. Zdeněk Sekera), zpracovala ve svých schůzích návrh memoranda o problémech branné meteorologie. Je třeba organisovat předpovídání počasí pro branné účely, speciální studium dynamiky přízemních vzdušných vrstev a dále studium otázek aerologických výstupů. Je nutno řešit i typisaci meteorologických přístrojů a jejich výrobu, nezávislou na cizině.

Přednášková činnost odboru pro brannou geografii byla započata přednáškou škpt. dr. K. Hlávky na thema: Přírodní vědy ve vojenství (30/XI 1936). 15/I 1937 přednášel pplk. gšt. Fr. Mašek na thema: Úvod do vojenské geografie. — Činnost odboru pro brannou geografii a jeho jednotlivých sekcí počala být organisována, možno říci teprve v prvních měsících t. r. Přes to, že takové práce postupují pomalu, bylo již dosaženo určitých úspěchů. Jeví se hlavně ve vytvoření široké základny pro další konkrétní práce. Konečně jest ještě nutno zdůraznit, že uvedením odboru pro brannou geografii v život získává nejen naše vojenství a obrana státu, ale i příslušné vědy samé, zvláště ty, které byly obohaceny o voj. užitá odvětví.

Odbor pro branné zdravotnictví.

Vojský ústav vědecký se zabýval již dávno úmyslem speciálně řešit otázky z oboru lékařství a zdravotnictví. Tak zřízena svého času v tehdejší technické komisi zvláštní skupina bakteriologická, která ukázala brzy velmi hodnotné pracovní výsledky a setkala se s nečekaným zájmem v kruhu vědeckých pracovníků civilních.

Reorganisační VÚV. a iniciativou gen. šéfa zdrav. dr. Fishera byla dána v letošním správním roce možnost uskutečnit tento úmysl a tak došlo 22. prosince 1936 k ustavení nového odboru pro branné zdravotnictví.

Jeho účelem je studovat a připravovat k realizaci společně s vědeckými pracovníky civilními nejdůležitější problémy z oboru hygieny, populační politiky, bakteriologie a veterinářství, dotýkající se nejen armády, ale hlavně, zvýšení branného potenciálu celého státu. Sluší tu radostně konstatovat, že se zřízení tohoto odboru setkalo se vzácným porozuměním civilních zdravotnických pracovníků a součinnost univerzitních kruhů učitelských a úředních odborníků je tak intenzivní, že dosavadní poměrně krátká pracovní doba čtyř měsíců opravňuje k nemalým nadějím na velmi hodnotné pracovní výsledky.

Předsedou odboru je gen. šéf zdrav. dr. Fisher, místopředsedou gen. zdrav. dr. Pytlík, jednatelem mjr. zdrav. dr. Petráček, stálým referentem VÚV. škpt. děl. Rosenbaum.

Odbor pracuje v těchto odděleních:

1. Oddělení pro brannou hygienu. Předseda univ. prof. dr. Čančík. Řeší otázky související se zásobováním vody v poli a s jejím chlorováním a filtrováním. Zabývá se hygienou podzemních staveb. Předmětem jednání v pracovních schůzích je též výroba a zajištění chlorového vápna a jeho distribuce pro mimořádné poměry. Řeší se též otázka kolektivní a individuální desinfekce. Spolu pracují mimo jiné univ. profesor dr. Kredba, doc. dr. Štůla, as. dr. Dvořák a dr. Byčichin.

2. Oddělení pro populační politiku. Předseda: univ. prof. dr. Bělehrádek. Pracovní program je tento: zabývat se populací po stránce kvantitativní a kvalitativní; sledovat populační situaci u nás i v cizině s hlediska biologického a vojenského; obírat se otázkou populační kvality a hledat možnost přímých zásahů biopolitických zákonodárnou cestou; studovat vliv počtu sourozenců na zdravotnost k vojenské službě, zejména pak otázku branné hodnoty jedinců. Pracuje se o themech: „Sterilita a brannost“ — prof. dr. Trapl, „Otázka pojištění mateřství“ — dr. Sekla, „Konstituce a brannost“ — doc. dr. Krajník, „Jak se projevuje populační tlak jako příčina války“ — npor. dr. Plaňanský.

3. Bakteriologické oddělení za předsednictví plukovníka zdrav. dr. Hachly pokračuje v započaté práci bývalé subkomise bakteriologické a velmi intenzivně se zabývá otázkou výroby očkovacích látek a pohotovosti bakteriologických a serologických laboratorí u nás a jejich hodnocením pro mimořádné poměry. Její činnost vykazuje velmi hodnotné konkrétní elaboráty. Spolu pracují: univ. profesori: dr. Čančík, dr. Jedlička, dr. Kredba, univ. doc. dr. Vacek, dr. Drbohlav, dr. Vaníček a dr. Patočka, min. rada dr. Dlouhý z ministerstva veřejného zdravotnictví, as. dr. Málek a vojenští odborníci. Jednatel je npor. zdrav. dr. Raška.

4. Oddělení pro branné veterinářství za předsednictví gen. vet. dr. Hoška a za jednatelství mjr. vet. dr. Chládky řeší své úkoly ve skupinách: živočišná produkce, veterinářská hygiena a policie, hygiena produktů živočišného původu, speciální otázky protiletectké ochrany v oboru veterinářském a její organizace, výcvik a propaganda. Projednána otázka chovu koní, umělého oplozování a hygieny masa. Navázána součinnost s vědeckými ústavy veterinářskými. Spolu pracují mimo vojenské odborníky: min. rada dr. Pfaff, ústř. mag. rada Baumel, vrch. odbor. rada dr. Růžička, vrch. odbor. rada dr. Babor, odbor. rada dr. Pecháček a dr. Rychlík. Mimo to jsou přizváni ke každé schůzi vědečtí pracovníci, kteří mají zájem na právě řešené otázce.

Předsednictvo odboru elaboráty a návrhy jednotlivých oddělení projednává a zhodnocuje ve schůzích předsednictva odboru a ten je na příslušných místech uplatňuje.

Odbor pro vedení války.

Tento nově zřízený odbor za vedení plk. gšt. Káni přikročil letos k vytvoření zvláštního oddělení pro studium protiletectké obrany a ochrany veden snahou, aby se dnešnímu vývoji protiletectké ochrany dostalo nestranného vědeckého usměrnění.

Z tohoto důvodu byly vybrány především nejdůležitější otázky organizačního a technického rázu k vědeckému prostudování. Jsou to:

- a) evakuace,
- b) otázka úkrytů,
- c) vědecké řešení chemické a fyziologické ochrany proti bojovým látkám,
- d) usměrnění propagace.

Po soustředění studijního materiálu a ukončení organizačních příprav došlo za souhlasu ministerstva vnitř. 25. února t. r. k ustavení tohoto nového oddělení, jehož

vedením jako pøedseda byl povøen plk. gšt. Fabián. Místopøedsedou byl zvolen univ. prof. dr. Štørba-Bøhm. Jednatelem je škpt. Rosenbaum, referent VÙV.

V plènu mimo vojenskè pracovníky spolu pracují vrchní odb. rada Seidl z ministerstva vnitra, universitní profesori dr. Čančík, dr. Hepner, dr. Lebduška, dr. Roček, vládní rada inž. Schneider z ministerstva pošt, vrchní ředitel Alexander, dr. Šandera, dr. Skarnitzl, a jiní.

Podle pracovního materiálu byla rozdělena činnost oddělení na čtyři hlavní sekce:

1. pro studium evakuace,
2. pro řešení otázek úkrytů,
3. pro chemii a fyziologii bojových látek,
4. pro usměrňení propagace.

Sekce pro fyziologii a chemii bojových látek zvolila jednomyslně svým pøedsedou univ. prof. dr. Štørbu-Bøhma. Podrobně klasifikovala pracovní materiál a stanovila i přidělila jednotlivým členům themata z oboru asanace a detekce bojových látek. Jsou to většinou vědecktí pracovníci, kteří mají k dispozici dobře zařízené laboratoøe, takže zpracování uložených úkolů přináší hodnotné výsledky k prospěchu vědecké práce v CPO.

Zároveň je v chodu personální obsazení a studium materiálu pro ostatní tři sekce, které se sejdou k pracovním schůzím v nejkratší době.

Skupinu pro usměrňení propagace CPO. povede mjr. gšt. Sommer.

Klub èeskoslovenských vojenských redaktorů při VÙV.

Za první rok své činnosti vykonal Klub poctivý kus konsolidační práce v zájmu armády a obrany státu, jež byla s povděkem kvitována vrchním velitelem branné moci i nejvyššími vojenskými hodnostáři. Jeho další pracovní program směřuje k ještě většímu prohloubení vojensko-odborných znalostí členů a jejich užšímu styku s představiteli vojenské správy, významnými odborníky a vojskem.

Klub bylo založen 21. ledna 1936, ustavující valnou hromadu konal 2. března 1936 a první řádnou valnou hromadu 3. března 1937 za účasti pana ministra národní obrany, generálního inspektora, náčelníka a podnáčelníka hlavního štábu a řady vysokých důstojníků a pozvaných civilních hostů.

Počet členů činí 36, z toho 23 delegátů z redakcí denních listů, 5 členů z vojenských časopisů, 3 zástupce úředních míst, 2 z MNO. a 3 z VÙV. Členské podniky byly věnovány přednáškám jednak soustavným, jednak o aktuálních otázkách, exkursím a návštěvám důležitých vojenských podniků a zařízení, účasti při různých vojenských cvičeních a přehlídkách.

Volbami prvního valného shromáždění byli zvoleni:

- pøedseda: red. Adolf Zeman (Pražské noviny),
I. místopøedseda: red. dr. Vincenc Charvát (Právo lidu),
II. místopøedseda: red. Josef Hrotek (Venkov),
jednatel: red. ing. Vlastimil Louda (Národní politika),
pokladník: red. Rudolf Kepka (Večerní èeské slovo),

dále 4 členové výboru red. Emil Tůma (èeskoslovenský legionář), Bedřich Pankrác (A-Zet), Viktor Cigánek (Národní střed) a red. K. J. Vopálecký (Národní listy). Jako revisori účtů zvoleni red. Hugo Vávra (Právo lidu), red. Jeroným Holeček (Národní osvobození) a dr. V. J. Hauner (Národní listy). Do èestného soudu posl. NS. Jan Pekárek a mjr. dr. Leopold Chmela (za VÙV.) a red. František Nepilý (Venkov). Sekretářem Klubu zůstává referent VÙV. škpt. J. Brym.

Vojenský sociologický kruh.

Práce Vojenského sociologického kruhu se soustřeďovala podobně, jako tomu bylo i loňského roku, ve třech sekcích, a to studijní, výzkumné a propagační.

Přehled činnosti těchto jednotlivých složek je tento:

1. Studijní sekce věnovala se především dvěma pracovním úkolům a to vypracování návrhu na obecné pěstování plukovní a vojenské tradice pro ministerstvo národní obrany, dále provádění přípravných prací pro vydávání edice „Náš voják v minulosti“. Těmito pracemi plní studijní sekce plně svoje poslání jak po stránce teoretického studia problémů pěstování plukovní a vojenské tradice, tak i po stránce jejího praktického šíření a prohlubování. Ministerstvo národní obrany zapůjčilo v létě 1936 tradiční skupině výzkumné sekce rozsáhlý dotazníkový materiál o pěstování vojenské a plukovní tradice, sebraný v roce 1934 u vojskových těles. Tradiční skupina zpracovala materiál ve třech odstavcích: 1. jak se dosud tradice u vojskových těles pěstuje, 2. souhrn návrhů útvarů na její pěstování a 3. vlastní návrh. Konečný elaborát bude vypracován během letošního jara a předložen ministerstvu národní obrany.

V přípravě vydávání edice „Náš voják v minulosti“ bylo pokročeno tak daleko, že vydání prvního svazku se dá očekávat již během letošního jara. Bude to práce JUDr. Otakara Frankenbergra „Husitské válečnictví“ s předmluvou spisovatele Josefa Kopty a obálkou akad. malíře Tůmy. Několik dalších rukopisů je buď připravených nebo zajištěných.

Úplně bylo provedeno přípravné zpracování II. dotazníku o výzkumu čs. vojáka a referent VÚV. pro brannou sociologii a psychologii provádí právě konečnou redakci ve formě statí, která bude po léta předložena ministerstvu národní obrany. Poznatky získané touto akcí jsou pozoruhodné a přispějí nemálo k poznání málo známých nebo dosud neznámých stránek našeho vojáka.

2. Výzkumná sekce, resp. její členové: referent VÚV. a vojenský lékař-antropolog provedli na podzim roku 1936 první část výzkumu hranického akademika po stránce sociologické, psychologické a antropologické. Materiál sebraný ve vojenské akademii je značně rozsáhlý a bohatý získanými poznatky. Nyní jej zpracovává referent VÚV. statisticky a to tak, aby VÚV. mohl předložit výsledky alespoň nejdůležitějších částí výzkumu do léta t. r. ministerstvu národní obrany. Během zimy 1937 připravila výzkumná sekce VSK. další část výzkumu hranického akademika a to vzhledem k době jeho pobytu ve vojenské akademii. Návrh na tento výzkum byl již předložen ministerstvu národní obrany a bude-li schválen, je předvídáno jeho provedení na červen t. r. Až budou k dispozici tyto dva oddíly výzkumu, bude možno přikročit ke srovnávání výsledků oddílů prvního i druhého, což již přinese obzvláště cenné poznatky. Hlavní význam bude mít ovšem možnost dalšího srovnávání výsledků výzkumu akademika a sledování jeho osvědčení se ve službě u setniny, které bude ovšem možno provést až po několikaleté činné službě.

Na podzim roku 1936 výzkumná sekce předložila ministerstvu národní obrany návrh na výzkum iniciativnosti v čs. armádě, který byl schválen a jeho provádění nařízeno Věcním věstníkem MNO. č. 62/1936. Výzkum byl založen na správné basi. Dosvědčuje to množství zdařilých hlášení, která útvary již zaslaly. Bude jich užito k uveřejňování ve vojenských časopisech, zvláště v „Našem vojsku“ za účely výchovnými. Bylo by si však přáti, aby útvary zasílaly častější hlášení i o méně drastických událostech, než jsou požáry, záchrany života a p. Vojenská iniciativnost a obětovnost se může projevat a také projevuje často i při méně vzrušujících událostech.

3. Propagační sekce uspořádala rozhlasovou přednášku o sociologickém a psychologickém výzkumu v armádě pod názvem „Nová hlediska ve výzkumu naší armády“, kterou zpracoval a přednesl univ. Doc. dr. Karel Galla. Byla otištěna i v č. 26/1937

Důstojnických listů. Univ. prof. Dr. Fr. Ulrich pak opatřil u min. školství a národní osvěty schválení a doporučení edice „Náš voják v minulosti“ jako výchovné pomůcky.

Předseda VSK. pan univ. prof. Dr. Josef Král byl na podzim 1936 přijat panem presidentem republiky dr. Edvardem Benešem, s nímž pojednal také o pracech, úkolech a cílech VSK. Pan president projevil o činnosti VSK. živý zájem a úplnou informovanost.

Kruh pro studium čes. dějin vojenských.

V popředí činnosti Kruhu v uplynulém správním roce, který trval od 27. února 1936 do 8. dubna 1937, byla péče o novou úpravu činnosti vydavatelské, o redakční reorganizaci starších již knižních sbírek, „Rozprav“ a „Průvodců“, dále o uskutečnění nebo založení nových řad publikací, jak o tom bude podrobněji promluveno v referátě o práci ediční komise.

Správu Kruhu vedl v dotčeném správním roce výbor, jehož funkcionáři, členy a náhradníky byli tyto pánové:

předseda profesor dr. Urbánek, místopředsedové gen. Medek a dr. Hauner, jednatel dr. Šteidler, pokladník škpt. Kubala, zapisovatel prof. Choc,

další členové pp. dr. Frankenberger, prof. dr. Guth, kpt. Martínek, gen. Podhájský, prof. dr. Prokeš, gen. Rausch, prof. dr. Stloukal,

náhradníci pp. škpt. dr. Hlávka, pplk. dr. Kolařík, dr. Škorpil a dr. Veselá. Zástupcem správní rady Vědeckého ústavu ve výboru Kruhu byl plk. dr. Čermák, z úředníků ústavu spolu pracoval s Kruhem mjr. Vlasák.

Přednášek bylo 5.

Dne 19. března přednášel kpt. Martínek o historii našich dragounů; přednáška byla 5./III 1937 opakována autorem v Pardubicích, kde ji uspořádal „Akademický klub“.

22. a 29. května měl plk. gšt. Kasalický 2 přednášky o bitvě u Jičina r. 1866; byly zároveň přípravou k chystanému zájezdu na jičínské bojiště.

12. listopadu přednášel gen. Kajdoš o vpádu 48. ruské divise (Kornilovovy) k Humennému v listopadu 1914.

Pátou přednáškou byla přednáška kpt. Martínka „Češi v bojích ve Španělsku v XVI. až XVIII. století“ 8. dubna 1937.

Exkurse byly 3: do chrámu sv. Víta a sv. Jiří na Hradě pražském, na jičínské bojiště z r. 1866 (Jičín, Kbelnice, Prachovské skály) a hrad Kost u Sobotky a do knihovny Vojenského musea v invalidovně.

Ediční činnost.

V proslém správním roce byla vydána jen 2 čísla „Průvodců“, čís. 21 „Místopis pomníků na jičínském bojišti z r. 1866“ a čís. 24 „Bitva u Kolína r. 1757“ od gen. Rausche. Zato bylo již připraveno několik čísel nových, z nichž nejdříve vyjde „Pevnost Olomouc“ od inž. Kšira a „Pevnost Komárno“ od prof. Černého.

Ve sbírce „Rozprav“ vyšla jako číslo šesté studie prof. dr. V. Lívy, „Obložení Prahy r. 1648 a k tisku je připravena rozšířená přednáška škpt. Martínka o dragounech.

Hlavní částí ediční činnosti Kruhu v minulém roce bylo však vydání prvního svazku „Pramenů k čes. dějinám vojenským“. Do této nové knihovny, která je vhodným doplňkem dosavadních vědeckých edic pramenného materiálu k československým dějinám, byla zařaděna především „Regesta fondu militare“ z archivu ministerstva vnitra, jejichž první díl, týkající se let 1527—1589, k vydání připravil docent dr. Roubík. Druhý díl připravuje profesor dr. Prokeš. Zahájením edice „Pramenů“ staví Kruh naši vojenskou historiografii, počínaje

šestnáctým stoletím, na pevný vědecký základ a připravuje s hlediska vojenského nový systematický výzkum dosud neužitého a neprobádaného archivního bohatství v našich zemích, po případě i v zahraničí.

Konečně nutno se zmínit ještě o nové řadě publikací, která byla v minulém roce založena, o „Historické knihovně“, v níž mají vycházeti větší vojensko-historické práce, přesahující svým rozměrem normální svazky „Rozprav“. Jako první svazek Historické knihovny byla vydána studie prof. Urbánka o Vladislavu Varnenčíkovi, zahrnující v sobě i účast českých, husitských bojovníků v tureckých válkách.

Ediční komise skládá se ze 6 členů, volených výborem, a to: z pp. univ. prof. Urbánka, Prokše, Stloukala, škpt. Kubaly a Martinka a jednatele Kruhu.

Každá sbírka má svého redaktora. Redakci „Rozprav“ převzal škpt. Martínek, „Průvodců“ škpt. Kubala, „Pramenů“ prof. Prokeš a „Historické knihovny“ prof. Urbánek.

Ze spolupráce Kruhu s našim ministerstvem národní obrany a s ministerstvem zahraničních věcí sluší uvést zejména vypracování přednášky pro ministerstvo národní obrany kpt. Martínkem na thema „Obrana národa v minulosti a v přítomnosti“. Na žádost, tlumočenou ministerstvem zahraničních věcí, napsal škpt. Kubala informační stať o husitském válečnictví pro dánského plukovníka Försleva. Obě práce byly získány též pro archiv Kruhu. S pražskou odbočkou Svazu čs. důstojnictva spolu pracoval dr. Hauner o orientačních tabulkách, které mají poskytnout naší veřejnosti historické informace na bělohorském bojišti. Co se týče výměny publikací Kruhu, byla rozšířena jeho činnost též na Státní ústav historický.

Redakce Vojenských rozhledů.

Vojenské rozhledy, které jsou výrazem vědeckého snažení našeho důstojnictva a svědectvím jeho odborné úrovně, slouží již 18. rok vážné literární práci tím, že uveřejňují výsledky studia vojenských duševních pracovníků a zprostředkují výměnu myšlenek v různých oborech vojenských věd a z různých armád. Proto nešetřily nikdy nákladu, aby umožnily zveřejnění co největšího počtu prací, přispívajících k vyjasnění různých problémů a otázek zvláště aktuálních.

Ačkoliv rok 1936 znamenal pro naše důstojnictvo neobyčejné vypětí služební činnosti a vyčerpával je časově tak, že se nemohlo věnovat literární činnosti stejně intenzivně jako leta minulá, přece bylo redakci VR. k dispozici tolik příspěvků, že mohla bez větších potíží vyplnit všechny části celého ročníku, a to v rozsahu ještě větším, než měl ročník předcházející, čímž ovšem zásoba starších prací byla většinou vyčerpána.

Aby usměrnila literární práci svých spolupracovníků včas, vypracovala redakce ideový program ročníku 1937 již na podzim m. r. a uveřejnila jej ve Zprávách z VÚV. v říjnovém čísle roč. 1936, pro značný počet nově přihlášených odběratelů VR. pak jej opakovala v 1. čísle nového ročníku. V tomto programu zůstaly k prohloubení některé otázky z programu ročníku minulého, byl však podstatně rozšířen o nová témata, týkající se zvláštních bojových prostředků, zvláště BCHL., pak DPL., obrany proti ÚV. a OPL. Poněvadž soubor otázek, týkajících se pozemní OPL. je tak rozsáhlý, že vyžaduje odborného sledování a stálé kontroly vzhledem k potřebám naší OPL., byla redakce se souhlasem náčelníka hl. štábu doplněna od 1. ledna 1937 plk. děl. Čeněk Zikmundem, velitelem školy OPL., jakožto odborníkem pro toto odvětví Leteckých rozhledů.

Přes to, že ochabnutí literární činnosti důstojnictva nebylo tak kritické, aby hrozilo přímo nedostatkem příspěvků, pečovala redakce VR. jednak o zajištění dostatečného počtu prací, aby měla větší výběr, jednak o získání nových přispěvatelů z kruhu vojenských odborníků a požádala je zvláštní výzvou o spolupráci.

Zvýšená péče byla v minulém ročníku věnována recensím cizích vojenských časopisů. VR. přinášely sice i dříve referáty o článcích z cizích revuí v jednotlivých rozhledech zvláště, avšak v omezené míře a se značným zpožděním. Kromě toho se prováděly recenze u různých velitelství a ústavů, ty se však na veřejnost vůbec nedostaly.

Proto MNO. v zájmu pravidelných a brzkých recensí čelných odborných vojenských časopisů svěřilo VÚV. organizování těchto recensí výnosem č. j. 6154/hl. št. 5, odděl. z 27. února 1936 a redakce VR., již připadlo za úkol provést tento podnik co nejdříve, začala již v březnovém čísle uveřejňovat recenze podle intencí vojenské správy ve zvláštní příloze VR. zvané „Přehled vojenských revuí zahraničních“.

Tento Přehled, který přináší měsíčně recenze cizích revuí v tak velkém měřítku, že pro to není v zahraničním tisku obdoby, vyžádal si do konce ročníku 30 tiskových archů, t. j. 480 stran petitového tisku a celkového nákladu 65.654 Kč. Recensuje se 55 revuí spoluprací 45 důstojníků.

Redakce provádí tento nákladný podnik, představující velikou duševní práci, nejen v intencích a pro potřebu vojenské správy, nýbrž i v zájmu a ku prospěchu toho důstojnictva, které pro neznalost cizích jazyků nemůže sledovat zahraniční odborný tisk, aby bylo aspoň povšechně informováno o všem, o čem se v cizích armádách o různých vojenských otázkách píše.

Režijní cena 1 sešitu VR činila 6.90 Kč a režijní cena celého ročníku 76 Kč; to znamená, že ústav doplatil

na člena se 24 Kč člen. příspěvku a 30 Kč předplatného . . .	22.— Kč
na člena se 12 Kč člen. příspěvku a 30 Kč předplatného . . .	34.— Kč
na nečlena se 40 Kč předplatného	36.— Kč

na jediný ročník, obsahující 2208 stran textu s četnými obrázky a náčrtů kromě příloh a oleát. Podle počtu různých druhů odběratelů lze si vypočítat, že ústav musil doplatit na VR. celkem asi 130.000 Kč.

Zdá se, že si důstojnictvo uvědomuje tuto finanční oběť VÚV., který mu poskytuje VR. téměř polovinou zdarma, neboť počet odběratelů se stále zvyšuje a přírůstek jich letošního roku předstihl všechno očekávání, neboť se přihlásilo na ročník 1937 nových 727 odběratelů, takže se po malém celkem úbytku zemřelých a odhlášených důstojníků vydává nový ročník nákladem 5260 výtisků, což je počet na vědeckou revui v našich malých poměrech jistě velmi značný. Srovnáním předplatného na jiné vědecké revue podobného rázu, ať domácí nebo zahraniční, vysvitne, že VR. jsou ze všech nejlevnější revuí vůbec, což je možno jen s podporou vojenské správy a velkým počtem odběratelů.

Do konce roku 1936 byl hlavním a odpovědným redaktorem VR. div. gen. Karol Husárek, který zastával funkci šéfredaktora od 1. ledna 1932 a řídil tudíž celých 5 ročníků VR. Pro vyčerpávající služební zaměstnání v úřadě podnáčelníka hlavního štábu byl nucen vzdát se dalšího řízení VR. Správní rada VÚV., uznávající jeho vynikající zásluhy o rozkvět VR. a oceňující jeho obětovnou práci, kterou věnoval vedle svého úřadu na zdokonalení naší nejdůležitější vojenské revue jako šéfredaktor a jako předseda soutěžních komisí po celých 5 let, přijala tuto odůvodněnou resignaci a se souhlasem náčelníka hlavního štábu arm. gen. L. Krejčího, svěřila další řízení VR. dosavadnímu zástupci šéfredaktora brig. gen. Mikuláši Doležalovi, veliteli Vysoké školy válečné a členu správní rady VÚV. a on tuto odpovědnou funkci od 1. ledna 1937 také přijal.

Redakce VR. považuje za svou povinnost na tomto místě vřele poděkovat především svým četným spolupracovníkům z minulého ročníku za jejich cenné příspěvky, pak všem odběratelům a čtenářům za projevený zájem o náš odborný ča-

sopis. Stále rostoucí kruh čtenářů VR. je redakci zadostučiněním a pobídkou, aby VR. byly nadále řízeny tak, aby co nejlépe vyhovovaly požadavkům armády a aby dobře sloužily potřebám jejího velitelského sboru k přípravě na vyšší funkci.

K povzbuzení poněkud ochablé literární činnosti a získání nových a schopných pracovníků rozhodl se VÚV. rozepsat novou literární soutěž všeobecného rázu, poněvadž od poslední soutěže rozepsané r. 1933 a skončené r. 1935 uplynula již delší doba. Vzhledem na zvýšené služební zaneprázdnění velké většiny důstojnictva během letošního roku uznala redakce VR. jako soutěžní komise, aby soutěž byla rozepsána na podzim t. r. tak, aby mohla být skončena do vánoc roku 1938.

Devisou redakce VR. v novém složení zůstává stále zdokonalování obsahu a získání takového kruhu spolupracovníků, aby VR. byly svým hodnotným obsahem důstojným reprezentantem vysoké odborné úrovně a stálého vývoje naší armády doma i za hranicemi republiky.

Vydavatelská komise.

A. Činnost vydavatelská.

Ve správním období 1936/37 byly vydány tyto knihy:

1. Ve sbírce „Vyšší velitel“, založené pro studium otázek obrany státu s vyššího hlediska a otázek vojensko-politických, strategických, operativních a j.:

a) kniha brig. gen. Fr. Marvana „Brusilovova ofensiva roku 1916“ (nákladem 1000 výtisků),

b) kniha div. gen. Fr. Melichara „Boj o Drinu v září a říjnu r. 1914“ (nákladem 1000 výtisků).

2. Ve sbírce „Vojenská technická knihovna“, která přináší soustavné práce ze všech oborů vojenských věd, dotiskují se dvě obsáhlé publikace, a to:

a) kniha S. P. Chromova (v překladu dr. M. Končeka) „Úvod do synoptického rozboru počasí“, která podle odborných posudků našich i zahraničních obsahuje nejnovější theoretické znalosti o rozboru počasí, s názornými příklady těchto rozborů pro meteorologickou praxi i pro pochopení všech meteorologických jevů a obsahuje souhrnně všechny výsledky nejnovějších meteorologických badání. (Vyjde nákladem 1000 výtisků.)

b) kniha dr. G. Swobody „Letecká meteorologie a povětrnostní služba letecká“, v níž jest obsažena látka, které těsně souvisí s vojenskou výkonnou službou leteckou. (Vyjde nákladem 1000 výtisků.)

3. Ve skupině různých spisů vzdělávacích a propagačních vyšlo:

a) II. svazek „Knihovny vojenské bibliografie“, od Jaroslava Lugse „Vojenská bibliografie československá“, díl II, obsahující 2946 záznamů knih, revuálních a novinových článků z oboru vojenství a aplikovaných příbuzných disciplín, vyšlých v roce 1935.

b) Jako pomůcka v otázkách leteckého zdravotnictví, především pro létající personál, ale též pro přívržence velké obce letecké, byl vydán spis plk. zdrav. MUDr. Dominika Čapka „Příručka leteckého zdravotnictví“ (nákladem 3000 výtisků).

c) V polovině května t. r. vyjde (nákladem 2000 výtisků) kniha dr. Otakara Frankenbergera „Pod orlicí, lvem a kalichem“, dotýkající se vojenských otázek a historických faktů českých dějin s hlediska vojenského, a to strategického i taktického.

4. Rukověti branné moci a Rukověti branné výchovy, vydávané k prohloubení vědomostí nejnižších velitelů a k usnadnění jejich velitelské a cvičitelské činnosti, byly vydávány hromadně jednak v nových vydáních, jednak další díly, a to:

a) Rukověť pro poddůstojníky, díl I (pro všechny zbraně a služby), 7. vydání, v počtu 15.000 exemplářů.

b) Rukověť pro poddůstojníky, díl II (pro pěchotu), 6. vydání, v počtu 10.000 exemplářů a doplněk k této Rukověti: „Výcvik roty“ nákladem 8000 výtisků.

c) Rukověť pro poddůstojníky, díl III (pro kulometné jednotky pěchoty a jezdeckta), 3. vydání, nákladem 4000 exemplářů.

d) Rukověť pro aspiranty a důstojníky v záloze, 2. vyd., v počtu 6000 exemplářů.

e) Rukověť branné výchovy, díl II (vyšší stupeň), nákladem 30.000 exemplářů.

f) V polovině května t. r. bude vydána „Rukověť pro řidiče motorových vozidel“, nákladem 15.000 exemplářů.

B. Spisy k vydání připravované.

1. „Učebnice válečných dějin“. Vydavatelská komise uzavřela smlouvu s mjr. v. v. Richardem Wolfem, který předloží vypracovaný rukopis I. dílu „Učebnice válečných dějin“ nejpozději do konce dubna 1938. — Autorem II. dílu „Učebnice válečných dějin“ je plk. gšt. E. Moravec, který je se svou prací v podstatě již hotov.

2. Plk. gšt. E. Moravec vydá nákladem VÖV. také jinou publikaci, pojednávající o počátečních operacích v Belgii roku 1914. V knize mají být uvedeny vlivy a význam toho, že Belgie počítala s tím, že její neutralitu a celistvost budou v ozbrojeném konfliktu hájit jiné státy a ne ona sama svou vlastní silou. Kniha na toto thema bude psána pro širší veřejnost, zvláště politickou, neboť určité analogie našeho státu s Belgií mohou poskytnouti naši veřejnosti mnoho poučení.

3. Vydavatelská komise vyjednává ještě o vydání knih plk. gšt. Fr. Pohunka (Bitva na Ceru), plk. gšt. K. Heřmana, un. prof. dr. Vl. Teyrovského, o vhodnou českou úpravu knihy R. Villateho „Les conditions géographiques de la guerre“, atd.

Vydavatelská komise projednala v svých schůzích zásady nové úpravy propagační činnosti, zřízení propagačních knižních skladů prostřednictvím Kroužků členů VÖV., novou spravedlivější úpravu honorování knih vydávaných nákladem VÖV., klasifikační archy pro recensenty rukopisů nabídnutých VÖV. k vydání a Směrnice pro stálého referenta vydavatelské komise a dozorčího člena komise při vydávání knih. Ustavila subkomisi pro likvidaci zásob knih, jejichž obsah je již zastaralý, a subkomisi pro propagaci, prodej a kontrolu prodeje knih.

Velkým úspěchem pro prodej knih VÖV. je okolnost, že jsme byli přijati za řádného člena Svazu čs. knihkupců a nakladatelů RČS., kterážto organizace sdružuje na 850 řádně organizovaných knihkupectví a nakladatelství. K potřebě knihkupeckého trhu a propagace našich knih byl vydán nákladem 10.000 exemplářů nový seznam knih VÖV. s cenami platnými od 1. dubna t. r.

Předsedou vydavatelské komise je brig. gen. František Tallavania, místopředsedou plk. VZÖ. dr. Jiří Čermák a členy: plk. tech. zbroj. sl. doc. Jan Gebauer, div. gen. Karel Husárek, plk. let. J. Maršálek, plk. gšt. Ladislav Šandera, pplk. gšt. Josef Tacl, pplk. gšt. Tomáš Berka, brig. gen. inž. J. Čermák, plk. gšt. J. Churavý, pplk. pěch. Adolf Hůlka, pplk. gšt. Josef Simandl, pplk. gšt. Jiří Berger, pplk. gšt. J. Třebický, plk. gšt. Frant. Pohunek za redakci Vojenských rozhledů, pplk. intend. Vojtěch Šašek za širší předsednictvo VÖV. a škpt. pěch. Ladislav Ponocný. Stálým referentem komise je škpt. konc. Josef Masařík.

Knihovna.

Za rok 1936 přibýlo knihovně 659 svazků knih a 210 svazků revuí, celkem 869 svazků. Ke dni 31. prosince 1936 má knihovna na 40.342 svazků.

Přirůstky knih jsou uveřejňovány ve Zprávách z VÚV., vydávaných při Vojenských rozhledech, a byly otištěny, mimo dvojčíslo 7—8, v každém čísle ročníku XVII (1936) Vojenských rozhledů. Uveřejňování přirůstků má význam hlavně pro mimopražské členy ústavu, kteří nemají možnost vybírat si literaturu ve čtenářském katalogu ve výpůjčovní knihovny.

Za rok 1936 bylo celkem půjčeno 8015 svazků. Z toho spisů vojenské odborné literatury bylo 3950 svazků a z ostatních vědních oborů a beletrie 3374 svazků.

Ze 3950 svazků odborné literatury vojenské bylo 3292 knih a 658 svazků revuí. Z těchto podle jazyků bylo půjčeno 1693 spisů německých, 1384 českých, 517 francouzských a 356 spisů psaných v jiných jazycích.

Všech vypůjčovateli bylo 2075 osob. Výpůjčních dnů bylo 281. Mimopražským žadatelům bylo odesláno 173 zásilek o 608 spisech. Nejvíce výpůjček bylo v měsíci prosinci, listopadu a lednu. Průměrně bylo půjčeno denně 26.06 svazků, 7.38 vypůjčovateli; na jednoho vypůjčovatele přišlo průměrně 3.52 svazků.

Odborně vojenských a vědeckých revuí a časopisů bylo předplaceno 83, výměnou za Vojenské rozhledy, na účet knihovny, docházelo 79 a zdarma 46 periodik. Celkem jich knihovna odbírala 208.

Je to 86 revuí a časopisů českých a 122 jinojazyčných. Pro čítárnu bylo odbíráno 24 deníků; z nich bylo 21 českých a 2 německé. Deníky dostává pak Tiskový archiv VÚV. k dalšímu využití. Vedle novin jsou vystaveny v čítárně různé vojenské, vědecké a obrázkové časopisy naše i cizí.

Mezi četnými dárci knih jsou na prvním místě francouzská vojenská mise v Praze (29 svazků) a Česká společnost národohospodářská v Praze (97 přednášek).

Za nakoupené knihy, revue a časopisy a za výměnu Vojenských rozhledů bylo vydáno 32.811.43 Kč. Za vazbu knih a revuí 6.621.— Kč, celkem 39.432.43 Kč.

Komise pro studium cizích zemí.

Komise pro studium cizích zemí byla vzhledem k reorganizaci studijních a správních složek VÚV. zrušena a její agenda přešla do kompetence předsidia VÚV. a přednáškové komise VÚV.

Za doby svého trvání uspořádala v minulém roce tři přednášky; a to 16. června a 14. října 1936 informační večery: „O novinkách v německé armádě“ a 24. listopadu 1936 přednášel div. gen. V. Luža na thema: „Zkušenosti z letošních manévru v SSSR“.

V minulém správním roce byla udělena celkem tři cestovní stipendia po 2000 Kč, a to dvě stipendia „Miroslava Koutského pro absolventy vojenské akademie“, která budou designovaným vyplacena po jejich povýšení na nadporučíka, jestliže v oné době budou ještě splňovat podmínky. Jsou to: za rok 1935 por. pěch. Aloiz Valent, p. pl. 39 „V. G. G.“ a za rok 1936 por. děl. Jaroslav Havrda, děl. pl. 5.

Cestovní stipendium VÚV. pro mladší důstojníky bylo na rok 1937 uděleno kpt. děl. Jaroslavu Chyškovi, děl. pl. 106 a bude již letošního roku skutečně vyplaceno v částce 2000 Kč, k čemuž MNO. přidává 1000 Kč.

Bibliografické oddělení.

Bibliografické oddělení sleduje veškerou vědeckou literaturu týkající se vojenství jak v oblasti Československé republiky, tak i v cizích zemích publikovanou a vykonává pravidelnou službu informační, pokud se vztahuje k zjištění pramenitého materiálu literárního za účelem studijním, jakož i k praktické potřebě vojenské správy.

Vojenská literatura v Československu, publikovaná knižně a periodicky, je znamenána a vydána ve výročním indexu (katalogu). Tato publikace byla oceněna odbornou kritikou všeobecně jako důležitá pracovní pomůcka jak pro vojenské odborníky, tak, zvláště, pro historiky a uznána jako nejpodrobnější bibliografická příručka k dějinám našeho osvobození.

Bibliografické oddělení má posléze také úkol retrospektivní. Za tím účelem, jak jeho prostředky dovoluji, zpracovává literaturu z dob minulých, zejména literaturu, týkající se světové války.

Bibliografické oddělení je sestaveno z odborníků vojenských a bibliografických; předsedou je ředitel Bibliografického ústavu v. v. Lad. J. Živný.

Kuratorium Kroužků a dopisovatelů VÚV.

V r. 1936 byly zřízeny nové posádkové Kroužky členů VÚV. v Písku a v Prešově, jedná se o zřízení Kroužku v Michalovcích. Naproti tomu zanikly posádkové Kroužky v Brandýse n. Lab., v Domažlicích a Klatovech. Celkový počet Kroužků jest 38, z toho 17 v oblasti ZVV. Praha, 10 v oblasti ZVV. Brno, 7 v oblasti ZVV. Bratislava a 4 v oblasti ZVV. Košice. Kromě toho působí v menších posádkách dopisovatelé VÚV., kterých je dohromady 31.

Kroužky a dopisovatelé jsou organizováni na podkladě divisních oblastí. Také činnost v Kroužcích doznává patrného prohloubení a o činnost Kroužků začínají se již zajímati i některé odbory v ústředí, jako odbor pro brannou politiku v otázce propagační, odbor pro brannou psychologii a Vojenský sociologický kruh v otázkách studia důstojníka i vojáka a vydavatelská komise v otázce propagace knih. Nemalou překážkou kroužkové činnosti jsou četné změny ve velitelských sborech a velká zaměstnanost jednotek i štábů.

Porad s delegáty Kroužků v roce 1936 zúčastnili se zástupci Kroužků divisních. Na poradách byly projednány otázky organizační a program činnosti Kroužků v pracovním období 1936/37. Podle usnesení porad byly upraveny a nově vydány Směrnice pro Kroužky a dopisovatele VÚV. Bulletinu Kroužků, který v roce 1936 vstoupil do IV. ročníku, vyšlo celkem 7 čísel.

Věci Kroužků a dopisovatelů VÚV. řídí kuratorium, jehož předsedou byl brig. gen. Rudolf Viest, zástupce velitele I. sboru, jeho zástupcem plk. gšt. Jaroslav Lisý, náčelník štábu 1. divise, a referentem mjr. pých. Arnošt Komárek, tajemník VÚV. V kuratoriu zasedali pplk. gšt. Augustin Mrázek, náčelník štábu gen. inspektora, mjr. gšt. Karel Lukas, pobočník náčelníka hlav. štábu a pplk. gšt. Jaroslav Vedral, 5. odd. hlav. štábu.

Sekretariát.

Sekretariát zpracovává veškeru agendu ústavu a jeho činnost řídí tajemník podle pokynů generálního sekretáře a předsedy VÚV. K sekretariátu patří podatelna s písařnou, výpravnou a spisovnou, účtárnou, redakce a administrace Vojenských rozhledů, vydavatelství a expedice knih, knihovna s čítárnou, bibliografické oddělení a stálí referenti pracovních složek ústavu.

VÚV. má na základě svých vnitřních potřeb již celkem ustálenou administrativní agendu, která ovšem musí býti přizpůsobována stále se rozrůstající činnosti ústavní. Předsednictvo samo přijalo a vyřídilo roku 1936 153 důvěrných jednacích čísel a 3009 jednacích čísel obyčejných, účtárna pak s administrací a expedicí vykazuje 2846 jednacích čísel kromě upomínek, výkazů srážek, propagačních nabídek, ukázkových zásilek a reklamních seznamů. Také zvýšený prodej publikací činí zvýšené nároky na činnost expedičního personálu. V roce 1936 bylo expedováno

mimo 50.000 Vojenských rozhledů, okolo 50.000 Rukověti a okolo 10.000 jiných knižních publikací; mimo to byl rozeslán značný počet publikací do komise knihkupcům, dále pak propagační a redakční výtisky. Na výměnu bylo rozesláno 1008 výtisků Vojenských rozhledů, a to za revue domácí 348 výtisků, za revue zahraniční 660 výtisků. Činnost knihovny s čítárnou a účtárny, jakož i činnost stálých referentů je uvedena na jiném místě této zprávy.

Tajemníkem VŮV. je mjr. pěch. Komárek Arnošt, stálými referenty škpt. pěch. Brym Josef, škpt. děl. Rosenbaum Jan, škpt. pěch. Žoček Stanislav a por. pěch. Ing. Čejka Jaroslav, výkonným redaktorem Vojenských rozhledů mjr. konc. Vlasák Josef, referentem vydavatelské komise škpt. konc. Masařík Josef, správcem knihovny škpt. konc. Borový Vlastimil, vedoucím bibliografického oddělení knih. úř. Lugs Jaroslav a přednostou účtárny npor. hosp. Sojka Josef. Dále je tu potřebný pomocný personál. Celkový stav sekretariátu je 9 důstojníků, 3 rotmistři, 4 kanc. oficianti, 1 kanc. podúředník, 3 knihovní úředníci, 1 kustod, 4 písáčky na stroji, 2 smluvní zaměstnanci a 5 přidělených vojinů, dohromady 32 osob.

Závěr.

Uzavírajíce tuto zprávu, nemůžeme nevzpomenouti těch, kteří s porozuměním a ochotou pomáhali VŮV. plnit jeho statutární poslání. O činnost ústavní velmi živý zájem projevoval především prezident Československé republiky dr. Edvard Beneš. Také ministerstvo národní obrany v čele s ministrem Františkem Machníkem a hlavní štáb čs. branné moci ve všech svých složkách vycházel vstříc potřebám VŮV. a ochotnou podporu úředních míst nacházel ústav i v posádkách mimo Prahu, zejména v činnosti posádkových i divisních Kroužků členů VŮV. Nemalý zájem na odborné činnosti ústavu měla různá ministerstva, vysoké a odborné školství, vědecké ústavy a četné osobnosti našeho života veřejného, hospodářského a vědeckého. Sluší také uvésti nemalé zásluhy denního tisku. Vstupující do XVIII. roku ústavní práce, vyslovujeme přání, aby toto ovzduší vzájemné důvěry a spolu-práce zůstalo VŮV. i nadále zachováno.
